

NAŠA MOČ

MESEČNIK ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanajstkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice 0'40 Lit, za vse ostale 6 Lit.

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva c. 19. Telefoni: 30-21, 30-22, 30-23, 30-24.

LETNIK VII.

APRIL 1942-XX

ŠTEV. 4

Žena in zavarovanje

Rezika Kropivnik

Vidim vas, ko zmajujete z glavami, češ: Kaj pa naj ima ženska opraviti z zavarovanjem! Doslej so se z zavarovanjem pečali le moški in nam ženskam navadno niti povedali niso, kako so zavarovani in koliko plačujejo.

Pa je le zelo res, da je zavarovanje zadeva, ki se nas žensk, zlasti pa poročenih žena prav močno tiče. Če se doslej za zavarovanje nismo dosti zanimale, niso moški tega niti krivi. Saj smo jim to stvar same popolnoma prepuščale in smo bile vesele, če z njo nismo imele opravka. Kolikokrat smo zavrile zavarovalnega zastopnika ali potnika, naj pride, ko bo mož doma! Prave izjeme so tiste med nami, ki so takega potnika posedle za mizo in se zapletle z njim v izčrpen razgovor o zavarovanju. Kjer se je pa to zgodilo, je bil konec navadno ta, da je žena postala v hiši tista, ki je nad zavarovanjem bdela in skrbela za njega učinkovitost. Zakaj tako? Zato, ker je žena še vse globlje doumela vrednost zavarovanja kot mož. Žena je tista, ki nosi glavno breme družinskih skrbi, ona je, ki dan in noč trepetja za srečo hiše in družine. Ko enkrat uvidi, kolikega pomena je zavarovanje za blagostanje v hiši, se ga oklene vse bolj ko moški, ki je navadno le hladen računar ter je zanj tudi zavarovanje v največ primerih le zadeva večje ali manjše trenutne primernosti.

Na začetku tega mojega razglabljanja tedaj stoji zahteva: Žene moramo zavarovanje predvsem dobro spoznati. Ko ga bomo poznale in razumele, se bomo zanj tudi vnele. Spoznanje zavarovanja nam lahko doteka iz različnih virov. Najbližji nam je gotovo razgovor z zavarovalnim zastopnikom in potnikom. Pri tem ne smemo gledati v njem zgolj agenta v slabem smislu besede, človeka tedaj, ki govori le za svoj žep in mu ni prav nič mar naša korist. Zlasti naša domača Vzajemna skrbi, da njeni potniki in zastopniki niso o zavarovanju le dobro poučeni, temveč da so o svoji posredniški vlogi med zavarovalnico in zavarovancem tudi prepričani. V isti meri, kot je njih dolžnost varovati koristi zavarovalnice, je tudi njih dolžnost skrbeti za koristi zavarovanca. Oni dobro vedo, da bo

tudi za nje same delo le tedaj uspešno, če bo med koristmi zavarovalnice in zavarovancev vladalo ravnotežje. Zato se takemu potniku lahko zaupaš, ga lahko vprašaš za svet in lahko njegovi besedi verjameš.

Vzajemna zavarovalnica pomaga svojim zavarovancem do globljega razumevanja zavarovanja tudi z »Našo močjo«. Skoraj v vsaki številki lahko čitamo poučne članke o zavarovanju. Vem, kako je bilo. Ko sem prejela »Našo moč«, sem se vrgla najprej na povest in sveta jeza me je imela, če kdaj povesti ni bilo. Potem sem se zabavala s križanko in se smejala posrečenim dovtipom in »Naša moč« je pri meni opravila. Mislim, da se drugim bralkam ne godi nič drugače. Morala je šele priti nesreča v hišo, da sem se začela oklepiti tudi zavarovanja. Od takrat dalje se jezim, kadar v »Naši moči« ne najdem članka, ki bi govoril o zavarovanju. Ve pa ne čakajte, da vas šele nesreča pouči! Ne, že sedaj se poglabljajte v članke, ki pišejo o zavarovanju, pa sem prepričana, da vam bodo kmalu postali zanimivi in vam odkrili nove poglede na potrebo in umestnost zavarovanja.

Kakor v vsem je tudi za zavarovanje najboljši učitelj — življenje. Opazujmo življenje, svoje, znancev, sosedov, motrimo ga skozi časopise in knjige in odprlo se nam bo bogato poglavje o vrednosti zavarovanja. Življenje nam je večkrat težko breme, ki ga nosimo med stokom in zabavljanjem. Sleherni udarec nas zaskeli, najmanjši neuspeh nas spravlja v slabo voljo in obup. Kljub temu pa to življenje ljubimo in se ga strastno oklepamo. Le tega ne znamo ali nočemo, da bi sami kaj storili za lajšanje in olepšanje življenja. Naše življenje hodi po starih obrabljenih tirnicah in ni čudno, če tolikokrat zdrknemo v nesreče, tegobe in vse hudo. Mimo nas pa se vršijo stvari, ki so sposobne nam pomagati in nas utešiti. Taki smo kot otrok, ki vtakne prst v klešče, pa jih stiska, namesto da bi jih razklenil, in pri tem vpije od bolečine.

Zavarovanje je v našem življenju ono sredstvo, s katerim sicer ne moremo odvrniti dogodkov, ki nam povzročajo gospodarsko ne-

V zadnjem času je KARITAS med drugim izplačala

cele zavarovalne vsote
ob smrti naslednjih članov in članic:

- Novak Ana, Dol. Logatec 127;
- Razdrih Jera, Snežnik 7, p. Stari trg;
- Skrjanc Neža, Peč 10, p. Višnja gora;
- Grad Marija, Beričevo 18;
- Stržinar Valentin, Jesenice;
- Škrabec Leopold, Grahovo 48;
- Sajevic Ivana, Ljubljana, Parmova 58;
- Krapež Josip, Ljubljana, Grajska planota 11;
- Huber Srečko, Ljubljana, Staničeva 27;
- Anžič Pavla, Ljubljana, Litijska 2;
- Praprotnik Josip, Ljubljana, Ciglarjeva 12;
- Zugelj Marjeta, Dobravice, p. Gradac;
- Ronner Svoimir, Ljubljana, Židovska steza 11;
- Krivec Frančiška, Ljubljana, Florijanska 18;
- Jezeršek Anton, Slape 30, p. D. M. v Polju;
- Hočevar Ana, Ljubljana, Kladezna 1;
- Cerar Marija, Ljubljana, Gosposka 10;
- Trnkoczy Marija, Ljubljana, Mestni trg 4;
- Krapež Zofija, Ljubljana-Moste, Ob železnici št. 14;
- Prek Ivana, Ljubljana, Krakovska 6;
- Guna Marija, Zagorje 20.

KARITAS.

Najmočnejša voda. A.: »Ali veste, katera voda je najmočnejša?« — B.: »Ženske solze!«

Dobra gospodinja. »Ali je vaša hčerka tudi tako dobra gospodinja, kakor je učena?« — »Da, pravkar prevaja kuharsko knjigo na japonski jezik.«

Še vedno se niste odločili

za tako zvišanje svojih zavarovanj, kakor vam ga je predlagal naš zastopnik. Bodite vendar opreznější! Ne odlašajte na jutri, ko odlašanje lahko že danes postane za vas usodno!

Zaostalosti

Toliko se govori o napredku, o moderniziranju, pa je vendar, žal, ostalo še veliko sramotne zaostalosti na obližju zemlje.

Še so ženske, ki šivajo s šivanko, možje, ki tolčejo zemljo s krampom, gospodje, ki hodijo peš, in gospe, ki si ne barvajo lic. Še niso vsi volti starih plugov poklani in še so ljudje, ki kurijo svoje peči z drvni, še so, ki pišejo s peresom, ki ga pomakajo v tintnik.

In če bi bilo to vse! Še je tu pa tam pisatelj, ki pokaže, da razume smisel besedi, katerih se poslužuje, in — da ne bom ničesar skrtil — izjavljam, da sem videl na lastne oči ljudi, moške, ki so poklekli, in to na obe kolena, v trenutku povzdigovanja.

Papini, Il sacco dell'orco,
str. 43.

Lepa tolažba. Progar: »Pomislil, Habič me je imenoval starega osla.« — Sladič: »Ni mogoče! Saj si vendar še mlad!«

Vzrok ljubezni. Učitelj: »Milan, ali imaš rad šolo?« — Učenec: »Seveda! Če ne bi bilo šole, potem tudi počitnic ne bi imeli.«

Razlika. A.: »Ali veš, kakšna je razlika med odvetnikom in zdravnikom?« — B.: »Seveda vem: Čim več odvetnikov, tem daljši proces; čim več zdravnikov, tem krajši proces.«

Oh, ti dijaki! V razredu je šunder. Profesor se zadere: »Hočem mir, popoln mir!« — Neki dijak polglasno: »Ali je čuden ta naš profesor! Ves svet se trudi za mir, pa ga ne doseže, a on misli, da ga lahko.«

Iz živalskega vrta. Ravnatelj živalskega vrta je odšel na dopust. Njegov namestnik mu je moral vsak teden poslati pismo s poročilom o razmerah v vrtu. Nekoč mu je pisal: »V živalskem vrtu je vse v redu. Samo oni novi šimpanz je nekam čuden. Je pač brez tovarišije in mu je najbrž dolgčas. Prosim, kaj naj naredim z njim, dokler se vi ne vrnete.«

Nagrade, nagrade!

Za rešitev križanke v februarški »Naši moči« je žreb sledečim naklonil knjižna darila, ki jih bodo prejeli do konca marca:

1. Djukić Ksenija, dijakinja, Ljubljana, Aleševčeva ulica 21;
2. »Sadjarska podružnica«, Smolenja vas, p. Novo mesto;
3. Vrečar Angelca, obč. nameščenska, Dev. Mar. v Polju 64;
4. Jenko Darinka, šivilja, Ljubljana-Vič, Predjamska ulica 19;
5. Medle Marija, šivilja, Lutiško selo 3, p. Št. Peter pri Novem mestu;
6. Cerkev sv. Terezike, Kodeljevo, Ljubljana-Moste;
7. Ljudska šola v Ponikvah, p. Videm-Dobrepolje;
8. Šerbec Franc, teracerski mojster, Ljubljana-Vič, Svetogorska 25;
9. Benić Silvo, zasebnik, Novo mesto;
10. Grum Helena, dijakinja, Vrhovci 54, p. Dobrova pri Ljubljani.

Opozorilo! Tokrat je šlo izredno visoko število pravih rešitev v koš, ker reševalci niso poslali popolnega naslova, t. j. niso navedli svojega poklica. Poklic nam je pa potreben pri izbihi knjig. Sicer se lahko zgodi, da dobi visokošolec v dar knjigo o podkovstvu, kmet pa kakšno učeno razpravo o stratosferi.

Pravilna rešitev križanke se glasi: Vodoravno: 1. trma — 4. dika. — 7. adresa. — 12. PS. — 14. eja. — 15. Runo. — 16. Buda. — 17. ubiti. — 19. bar. — 20. eh. — 21. rt. — 22. Mosul. — 23. Raba. — 24. baia. — 25. UJU. — 26. Ub. — 27. ona. — 29. tla. — 30. trs. — 31. oko. — 32. šilo. — 34. Reka. — 36. re. — 38. Marat. — 39. Odra. — 40. Uijanov. — 42. iz. — 43. ep. — 45. ne. — 47. dian. — 49. a Voda. — 51. ergo. — 53. mitra. — 54. jura. — 56. lovec. — 58. INA. — 60. ča. — 61. Edison. — 62. as. — 63. Anzek. — 64. rat. — Navpično: 1. Tebe. — 2. rja. — 3. Maribor. — 4. duh. — 5. in. — 6. koza. — 7. aut. — 8. d. d. — 9. rana. — 10. Sumatra. — 11. Abo. — 12. Ptuj. — 13. silur. — 15. Repoštev. — 16. bratranec. — 18. Isus. — 23. ralo. — 24. Baku. — 26. ukaz. — 28. ni. — 29. a le. — 30. a Rendić. — 31. omizje. — 33. odjava. — 35. Alfonz. — 37. Evar. — 41. oltar. — 44. polin. — 46. er. — 48. Nant. 49. kri. — 50. do. — 52. gin. — 55. ud. — 55. a as. — 57. es.

srečo, a s katerim lahko posledice take nesreče popolnoma onemogočimo. A kadar mislimo na zavarovanje, ni treba koj misliti na smrt, na požar, na nezgodo in podobno. Zavarovanje ima namreč ne le poslanstvo, da celi gospodarske rane, temveč da ustvarja tudi mimo teh gospodarsko blagostanje. To velja še posebej za življenjsko zavarovanje vseh vrst. Dolej smo gledale nastanek blagostanja le v dobrem zaslužku in v varčnosti. Toda eno kot drugo je nepopolno, ako ni zraven tudi zavarovanje. Šele zavarovanje daje popolno gotovost, da bomo cilje našega gospodarjenja dosegli.

Seveda je mogoče proti zavarovanju navajati tudi mnogo ugovorov. A če te ugovore dobro pretresemo, vidimo, da od njih na kraju ostane le tisto, kar imenujemo človekovo samoljubje in strah pred resnico. Da omenjam samo en ugovor, ki je zlasti med delavstvom

in uradništvom prav dandanes na videz upravičen: Kako naj plačujem še zavarovanje, ko še za golo življenje ni sredstev! Pravim, da je ta ugovor na videz upravičen. Saj je res, da je pomanjkanje mnogih življenjskih potrebščin in istočasna draginja huda stvar. A če pomislim, da bi moglo priti še hujše in da je za mnoge ljudi na svetu to neprimerno hujše tudi že prišlo, potem moram reči: Prav zaradi tega, da se obvarujem najhujšega, moram vzdrževati kljub vsemu vsaj zavarovanje. Prav v časih stiske je blagodejni vpliv zavarovanja posebno močen in zaželen.

Kar sem tu zapisala, je predvsem plod lastnih žalostnih življenjskih izkušenj. Zapisala sem pa zato, da bi obvarovala mnoge pred razočaranji, katerih mora postati deležen vsakdo, kdor hote zapira oči pred tako močnim socialnim pojavom, kot je prav zavarovanje.

Italijansko zavarovalno pravo

Ivan Martelanc

V zgodovini zavarovalstva opazamo, da se je ta gospodarska panoga najprej razvila v obmorskih državah, ker je pač našla pobudo in pogon za svoj razvoj v pomorskem prometu, ki brez zavarovanja ne more uspevati. V Italiji zasledimo najstarejše prave zavarovalne pogodbe že v 14. stoletju, prve razprave o zavarovanju pa so italijanski znanstveniki zapisali že v 16. stoletju.

V najstarejših zavarovalnih dogovorih pa seveda ne smemo iskati kekega doslednega, načrtnega zavarovalnega prava; šlo je v glavnem za trgovski kredit za prekomorsko trgovino, ki so ga posamezni podjetniki skušali zavarovati proti plačilu določene vsote (premiije); vse podrobnosti dogovora so raznolike in so bile ob pomanjkljivosti določb pomorske zakonodaje, ki je bila dokaj podrobno zapisana, ali je živela kot ustaljeno običajno pravo, prepuščene volji in dogovoru posameznika.

To pogodbeno prostost v zavarovanju je precej omejil prvi italijanski trgovinski zakon iz leta 1865. Pa tudi ta zakon je uredil le pomorsko zavarovanje. Ostale, takrat že uvedene zavarovalne panoge, je uredil v Italiji šele novi trgovinski zakon iz l. 1882. Tu je v čl. 417 do 453 zajeta skoraj vsa snov, ki jo pri nas — seveda veliko podrobneje in določneje — obravnava zakon o zavarovalni pogodbi iz l. 1917.

V vseh zavarovalnih zakonodajah najdemo le glavne smernice in nekatere določbe, ki so pri sklepanju zavarovalne pogodbe obvezne bodisi za zavarovanca, bodisi za zavarovalnico. Tudi italijanski zakon iz l. 1882. ni segel preko tega okvira in je podrobnosti prepustil splošnim zavarovalnim pogojem, ki jih zavarovalnica priključi vsaki pogodbi in ki so zgrajeni na osnovah zakonitih določil.

Država se pa navadno ne zadovolji s tem, da z zakonom predpiše glavne smernice za vsebino zavarovalnih pogodb, ampak tudi nadzoruje, da se ti predpisi upoštevajo, in ugotavlja, ali tudi sicer zavarovalnica kot gospodarsko podjetje, namenjeno za splošno korist, smotrno gospodari z denarjem, ki so ji ga zavarovanci zaupali. Pri nas je stopil v veljavo tak zakon o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji leta 1937. V Italiji določa način in obseg nadzorstva nad zasebnimi zavarovalnicami zakon z dne 29. aprila 1923.

Dočim pozna naša zakonodaja poleg zavarovalnic na delniški podlagi še zavarovalne zadruge (Vzajemno zavarovalnico kot edino te vrste v bivši Jugoslaviji molčé dopuščá), pozna italijanski zakon zavarovalna podjetja v obliki delniških družb (anonima) in na vzajemni podlagi (mutua); zavarovalne zadruge (cooperativa) lahko poslujejo le v omejenem krajevnem obsegu.

V tem zakonu je določena tudi ureditev poldržavnega zavarovalnega zavoda »Istituto Nazionale delle Assicurazioni«, ki si je spričo svojega prednostnega stališča kaj kmalu pridobil prvo mesto med italijanskimi zavarovalnimi podjetji in ga danes lahko štejem med največje zavarovalnice v Evropi in na svetu.

Dan 21. aprila 1942 bo važen v italijanski pravni zgodovini. Skozi dolga leta skrbno pripravljena nova italijanska zakonodaja bo stopila ta dan v veljavo. Tudi na področju zavarovalstva bo nastopil nov pravni položaj.

Glavne določbe, ki tičejo našo pravno in gospodarsko panogo, so obsežene v civilnem zakoniku, in sicer v tretjem poglavju Knjige o obligacijah. Porazdelitev določb je skoraj ista kot v avstrijskem zakonu iz leta 1917, ki je še danes pri nas v veljavi, to je: splošni predpisi, škodno zavarovanje, življenjsko zavarovanje, pozavarovanje in prehodne določbe.

Ker se v bistvu naslanjajo zadevne določbe novega italijanskega zakona na nemško in švicarsko zakonodajo, na katero se je oziral že avstrijski zakonodajalec, ne bo znanih razlik v pogodbenih določbah zavarovalnic, ki pri nas poslujejo na podlagi italijanske zakonodaje, in med tistimi, ki so svoje splošne zavarovalne pogoje zgradile na osnovah avstrijskega zakona. Razen tega je na pobudo zakonodajnega urada pri Visokem komisariatu, oziroma urada za nadzorovanje zasebnega zavarovalstva poseben odbor strokovnjakov začel pripravljati splošne zavarovalne pogoje, ki temelje na določbah pri nas veljavne zakonodaje, ne nasprotujejo pa določbam novega italijanskega zakona.

V kolikor bi razlike med obojnimi zavarovalnimi pogoji tudi v bodoče še obstajale, ker se pač smernice obeh zakonodaj ne skladajo, bomo na posamezne pomembnejše razlike v »Naši moči« posebej opozorili.

Čemu mi bo življenjsko zavarovanje?

I. P.

Pač bele vrane bi bili posestniki, ki še vedno ne bi razumeli, da jim je smotrno, pravilno zavarovanje poslopij in premičnin nujno potrebno. Zato pa naletimo na kopo pred-sodkov in ugovorov, kadar gre za sklep življenjskega zavarovanja. Čujmo nekatere!

Življenjskega zavarovanja ne potrebujem!

Zavidanja vreden človek ste. Če tedaj jutri ali morda prihodnji teden umrete, je za tak primer vse preskrbljeno. Vaši svojci imajo denar za pogrebne stroške, Vaši otroci so oskrbljeni, nihče Vaših z Vašo smrtjo gospodarsko ne bo prizadet. Res Vam je treba čestitati. Malo je ljudi, ki bi lahko tako govorili. Kljub temu bi bilo dobro, če greste vase in temeljito premislite vse okoliščine. Morda je pa vendar kje luknja, ki bi jo bilo mogoče učinkovito zamašiti s primernim življenjskim zavarovanjem!?

Za življenjsko zavarovanje imam še časa dovolj!

Res? Danes ste zdravi in čili. Danes Vas zavarovalnica zavaruje pod najugodnejšimi pogoji. Ali imate morda jamstvo, da boste čez mesec ali dva še taki? Morda se prehladite — v tej letni dobi je to kaj pogost primer — in dobite težko popravljivo okvaro na pljučih. Bolezni srca in žilja so toliko kot neozdravljive in kaj lahko jih je dobiti. Takrat boste morda navdušeni za življenjsko zavarovanje, pa bo prepozno. Morda Vas bo zavarovalnica kljub manj pomembni zdravstveni okvari sprejela v zavarovanje, a plačati boste morali višjo premijo in tudi drugi zavarovalni pogoji bodo manj ugodni. Tudi Vam je morda znano, da je starost ob vstopu v zavarovanje precej važna za višino zavarovalne premije. Čin starejši se zavarujete, tem višjo premijo morate plačevati. Vidite, da nimate tako mnogo časa za odlašanje življenjskega zavarovanja. Zakaj se ne bi zavarovali takoj danes, ko se morda že čez kratek čas sploh ne boste več mogli! Človekovo zdravje je kaj spolzka stvar.

Moji otroci naj sami skrbijo, kako se pre-tolčejo skozi življenje. Tudi jaz sem moral sam skrbeti zase.

Vsa čast Vaši podjetnosti in žilavosti! Imeli ste poleg tega srečo v življenju, da ste se lahko uveljavili. Tudi je kar prav, da otroke navadite samostojnosti. Vendar nikar ne primerjajte svojih razmer z razmerami Vaših otrok. Vi ste vzrasli v tistih dobrih časih, ki so današnji trdi borbi za obstoj tuji. Le dobro se oglejte! Tu beda, tam obup, vse kljub trdni volji prizadetih, da se vzdržijo. In kako bo, ko Vaši otroci dorastejo? In če povrh vsega Vi še prej umrete, kot mislite? Kaj ne, Vi hočete biti svojim otrokom dober oče. Premislite, morda jim prav z življenjskim zavarovanjem najboljše koristite! Premislite!

Moja žena noče o mojem življenjskem zavarovanju ničesar slišati!

Niste edini, ki tako pravi. Vendar je pa danes že večina žena prepričana o dobrem poslanstvu takega zavarovanja. Vaša soproga je pač ena tistih, ki ne more pomisliti na življenjsko zavarovanje, ne da bi se ji istočasno ne prikradla pred dušne oči slika Vaše smrti. In te smrti se boji, ne le, ker Vas ljubi,

temveč tudi, ker jo je strah pred stiskami vdovskega življenja. Če je namreč še razmehroma dosti žen, ki so proti življenjskemu zavarovanju, pa prav gotovo ni vdove, ki bi mu nasprotovala. Pomislite pa tudi tole: Vi ste gospodar v hiši in glavar družine. Vi nosite glavno breme odgovornosti za dobro svoje žene in svojih otrok. Ta odgovornost se razteza daleč v prihodnost, tudi v tisto prihodnost, v kateri Vas več ne bo. Zato ne poslušajte neutemeljenih ugovorov, temveč se kot mož sami odločite za primerno življenjsko zavarovanje!

Svoj denar lahko boljše uporabim kot za življenjsko zavarovanje.

Brez dvoma. Posebno če ostanete tako dolgo zdravi in živi, da boste lahko uresničili vse svoje načrte. A glejte čudo! Seznanji življenjskih zavarovancev kažejo, da je tako zavarovanih največ razmehroma premožnih ter gospodarsko visoko izobraženih ljudi. Čemu neki? I zato, ker vedo, da je tako njihovo imetje najbolj varno. Poglejte tu mladega trgovca. V svoji zdravi podjetnosti si je trgovino moderno opremil, zgradil velika skladišča in jih napolnil z blagom. Močan gospodarski talent je ta trgovec, a bogat ni. Za vse je namreč potreboval denarja, kredita. Če danes ali jutri umrete, se zruši vsa njegova sijajna življenjska zamisel v nič. Upniki bodo planili po tem imetju in od vsega sijaja bo ostala le razočarana njegova družina. Pa ne bo tako. Mož se je zavaroval tako visoko, da bodo njegovi v primeru njegove predčasne smrti lahko vzdržali trgovino in zadostili zahtevam upnikov. Res, svojega denarja gospodar ste Vi. Vsaj zdi se tako. Nad vsem bedi namreč še nekaj, nad čemer nihče ni gospodar in kar ljudje imenujejo — usodo.

Na koncu: Morda nimate nobenega resnega ugovora zoper življenjsko zavarovanje. Vsi pametni razlogi govorijo zanj. A nekaj je v Vas, kar Vas še zadržuje. Kaj je neki to? Morda pa uganem prav, če rečem, da Vam manjka korajže. Da, tudi korajža je za življenjsko zavarovanje potrebna. Z njim namreč prevzamete morda za dolgo dobo obveznost napram zavarovalnici, obveznost, ki jo bo treba vestno izpolnjevati. Pa smo ljudje že taki, da se za stvari, ki so zvezane s skrbnostjo in morda celo z žrtvami, težko odločimo. Premagajte to slabost v sebi in korajžno stopite v vrste naših življenjskih zavarovancev. Ni dvoma, da boste nekoč hvaležni onemu trenutku, ko ste se za tako zavarovanje odločili.

Pri veronauku. Katehet: »Ivica, kdo te je ustvaril?« — Ivica: »Ustvaril me je Bog; ampak samo malo, drugo sem sama zrasla.«

Zunanji znak. Petrič: »Toliko skrbi imam, da ne vem, kje se me drži glava.« — Pavlič: »A, sedaj razumem, zakaj nosiš klobuk vedno v roki.«

Bister odgovor. Kmetič pelje tele po mestnem trotoarju. Ustavi ga stražnik: »Ej, očka, ali ne veste, da je trotoar samo za pešce!« — Kmetič: »Vem, vem, ali morda mislite, da moj telček ni pešec!«

Dobra gostilna. Na ulici se srečata Grabež in Lomež. Grabež: »Ali mi lahko nasvetuješ kako ceneno gostilno?« — Lomež: »Lahko, kar v tisto na oglu pojdi. Tam sem za desetak dobil golaž, riž, kruh, pivo in tole zimsko sukno.«

V zadnjem času je KARITAS izplačala po 38 lir naslednjim novorojenčkom:

Levstik Anton, Dolga vas;
Strohsack Bogomir, Trebnje;
Zajec Marija, Snebrje, p. Dev. Mar. v Polju;
Božič Alojzij, Ljubljana, Javornikova;
Švarec Ida, Ljubljana, Šmartinska;
Klander Marija, Ljubljana, Bohoričeva;
Urbanc Bronislava, Ljubljana, Litijska.

Po posebnih dodatnih zavarovalnih pogojih za zavarovanje KARITAS sta poleg tega tudi oče in mati novorojenega otroka oproščena enomesečnega prispevka. Te ugodnosti so deležni samo že nad eno leto zavarovani starši in njihovi otroci.

KARITAS.

Lepa tolažba. Prva: »Vedno bolj spoznavam, da me je moj mož poročil le zaradi mojega denarja.« — Druga: »Tolaži se! Zdaj vsaj vidiš, da ni tako neumen, kakor izgleda.«

Poslovni razgovor. Trgovska pomočnica Vida je odložila telefonsko slušalo. Trgovec: »Gospodična, takih dolgih pogovorov ne trpim!« — Vida: »Oprostite, gospod šef, bil je poslovni pogovor.« — Trgovec: »Poslovni pogovor? Potem je v redu, samo prosim, da drugič naših odjemalcev ne nagovarjate z: moj dragi!«

Z odlašanjem plačila premije izzivaš nesrečo!

Nevaren jezik. Zdravnik: »Pokažite mi jezik!« — Bolnica (užaljena): »Veste kaj, kako morete kaj takega od mene zahtevati!« — Zdravnik: »Vam moram vendar jezik pregledati.« — Bolnica: »Ah, gotovo vam je kaj natvezla naša soseda, ki okoli raznaša, da imam strupen jezik.«

Lahka stvar. Prvošolček Dore pride domov in pripoveduje materi: »Veš, gospod profesor nam je danes tako lepo pripovedoval grške bajke. O neki čarovnici je pravil, da je znala ljudi pretvarjati v svinje.« — Mati: »To ni nič posebnega. To oštirji pri nas še dandanes delajo.«

Devalvacija. Sinko: »Oče, kaj pomeni beseda devalvacija?« — Oče: »Veš, o devalvaciji govorimo, če neka stvar, ki je imela gotovo vrednost, naenkrat del te vrednosti izgubi.« — Sinko: »A kdo je temu kriv?« — Oče: »Nihče, se pač zgodi tako!« — Sinko: »Nihče ni kriv, praviš? Dragi očka, potem vedi, da so tudi moji redi v šoli, moje nove hlače in tvoja srebrna ura devalvirali.« — Oče: »Že mogoče, sinko. A hvala Bogu, moja roka še ni devalvirala.«

Ne odlašajte

z zvišanjem svojih zavarovanj! Le zavarovanje v višini resnične vrednosti zavarovanih predmetov je zares koristno in smotrno.

Nesporazum. Ona: »Kaj pomeni po slovenski 'pourquoi'?« — On: »Zakaj?« — Ona: »Zakaj? Zato, ker hočem to vedeti!«

Čevljarjev pregled. K čevljarškemu mojstru Kopiti prinese zdravnik dr. Pink popraviti čevlje. Mojster ogleduje čevlje in reče: »Dragi gospod, tem čevljem ni več pomagati. So preveč razdejanji in bi vas popravilo stalo več kot novi čevlji.« — Zdravnik (vzame čevlje nazaj): »Hvala lepa, mojster!« Ko hoče zdravnik oditi, ga ustavi mojster: »Oprostite, 30 lir ste dolžni!« — Zdravnik: »Kako, 30 lir! Saj niste nič popravljali!« — Mojster: »Res, popravljaj nisem. Toda ko sem bil zadnjič pri vas in ste me pregledali ter ugotovili, da mi nič ne manjka, ste tudi računali 30 lir.«

Uporaba rastlin v prehrani in zdravilstvu

Prof. dr. Maks Wraber

Kakor med kobulnicami, tako najdemo tudi med križnicami vrsto rastlin, ki služijo človeku kot začimba (poživilo), živilo in zdravilo. Omenjamo le tiste, katerih raba je splošno znana in razširjena.

Redkev.

Domača ali vrtna redkev se goji že od pradavnih časov zaradi debele, repaste korenine, ki se na razne načine prireja za jed. — Večja nego hranilna in poživilna je njena zdravilna vrednost, zaradi katere so jo cenili že stari Egipčani in jo uporabljali na stenah svojih grobnic. V zdravilne namene uporabljamo med različnimi vrstami redkve največ črno redkev, ki ima posebno oster okus. Najbolj zdravilen je redkvin sok, ki ga iztisnemo iz mesnate korenine. Pomešan s sladkorjem lajša hud kašelj, rahlja katar v prsni, želodcu in črevesju, zdravi drisko, revmatične bolezni, pljučne bolezni, hripavost, prsne krče, krčevit kašelj, preprečuje oziroma preganja škorbuto (bolezen, ki se javlja zaradi pomanjkanja vitamina C). Ne samo ljudsko, tudi uradno zdravilstvo priporoča redkev kot zdravilo pri boleznih prebavnih organov, žolča, jeter, proti krčem, za iztrebljanje itd. Ponekod u redkvinim sokom otirajo ude, izpirajo rane, preprečujejo izpadanje las in podobno.

Sorodnica domače redkve je njivska ali divja redkev, ki nima mesnate korenine in je nadležen poljski plevel.

Hren.

Navadni hren je zaradi svojega ostrega duha in okusa vsesplošno znana začimba, ki se sveža ali kuhana uživa z mesom. Kakor si skoraj ni mogoče misliti kranjskih klobas brez kislega zelja, tako je tudi hren skoraj nepogrešljiva začimba za vsakovrstno mesno hrano. Najčesteje ga nstrgamo ali na drobno sesekljamo in uživamo svežega, ki pa je zelo hud ter nam rad udari v nos, da nam kar sapo zapre in solze izsili. Če ga nstrganega pustimo stati na zraku, da se izdiši (iz-

Ali veste,

da je vaše premoženje danes vredno neprimerno več, kot ste pa zavarovani?

veši), izgubi svojo ljutost; prav tako tudi, če ga namočimo v olje in kis, ali pa ga pomešamo z nstrganimi svežimi jabolki. Kuhani hren, sam ali pomešan s krompirjem ali z jabolki, prihaja na mizo celo kot posebno okusna prikuha. — Hren je dobil med narodom celo simboličen pomen in velja kot znamenje netrohljivosti in nepokvarljivosti. O veliki noči položi vsaka gospodinja v jerbas z živili, ki se neso k blagoslovu, tudi nekaj hrenovih korenov; spada torej k »žegnuc« in se z njim vred tudi uživa.

Hren se goji po vrtovih, poljih, vinogradih skoraj po vseh delih sveta, v poldivjem stanju pa uspeva tudi na neobdelanih tleh kot plevel, ki ga je prav težko iztrebiti. Dovolj je, da ostane v zemlji košček dolge, valjaste korenike, pa se kmalu obnovi vsa rastlina.

Kot ljudsko zdravilo velja hren za sredstvo, ki žene na vodo, povzroča znojenje, zdravi pljučni katar, škrofeljne, vodenice, pljučne bolezni, revmatizem, kožne bolezni, pospešuje delovanje želodca in črevesja; tudi uradno zdravilstvo ga priporoča kot uspešno zdravilo za čiščenje krvi, odstranjevanje zaslženosti (katarja) v grlu in pljuči, proti skorbutu, revmatizmu itd.

Njivna gorčica

Njivna ali bela gorčica je najbolj razširjena in najbolj nadležni plevel plodne, dobro obdelane zemlje. Kadar se prav razpase, so setve kar rumene od njenih velikih, žvepleno rumenih cvetov (junija—julija). Kot stalna spremljevalka poljskih posevkov je bila bela gorčica že v starih časih znana kot začimba in zdravilo.

Iz gorčičnega semena pridelujejo gorčico, ki velja zaradi ostrih in pekočih snovi kot moč-

Davica

Dr. Pintarič Ivan

Davica je nalezljiva bolezen, ki napada predvsem otroke do 10. leta. Posebno sprejemljivi za davico so otroci v starosti do 3 let, pa tudi odrasli ljudje često obolijo. Okužitelji pa niso samo bolni na davici, ampak tudi zdravi bacilonosci — t. j. bolniki, ki so že ozdraveli ali samo nezaznavno oboleli, pa imajo bacile v žrelu in jih izločajo.

Povzročitelj davice je bacil davice, majhna paličasta živ, ki je ne najdemo samo pri bolniku, temveč tudi pri popolnoma zdravem človeku na sluznici v žrelu in nosu. Najdemo ga pa tudi na telesu, predvsem na prstih, na perilu, na predmetih bolnika in zdravega bacilonosca. Skratka, dobimo ga povsod pri bolniku v temni in vlažni bolnikovi okolici pa še dolgo po ozdravitvi.

Davični bacil živi na obolelišču in ne vstopa v krvotok, pač pa izločuje hud bakterijski strup, ki povzroča vse spremembe na sluznicah in bolezenske znake, posebno pa zastruplja različne organe in živčevje.

Razvojna doba izza okužbe do izbruha boleznit traja 2—5 dni. Začetek bolezni je navadno počasen, redko nagel. Prvi znaki so navadno motnje splošnega občutja, duševna pobitost, glavobol, bljuvanje, pri otrocih često bolečine v telesu in mrazenje. Koža je navadno kljub vročini izredno bleđa. Bolečine v grlu se včasih pojavijo že v začetku, včasih pa šele pozneje. Ni potrebno, da bi imel bolnik vročino. Zgodaj se pojavijo spremembe na sluznici v žrelu. Sluznica žrela in mandeljni zatečejo in postanejo rdeči. Na njih opazimo trakaste, pikčaste, sivobeke pege, ki se ne dajo zbrisati. Obseg teh peg je vedno večji in v kratkem času so sluznice žrela in mandeljni prevlečeni z belkasto, sivobelo, včasih rumenkasto kožico, ki jo imenujemo davična obloga. Te obloge oblože sčasoma tudi nebo ob žrelu. Tedaj nastanejo težave pri požiranju. Vratne bezgavke zatečejo. Obolenje postaja težko.

Pri težkem obolenju se obloge širijo v okolico. Če obloge nosno sluznico, dobimo krvavkastogujen iztok iz nosa in je dihanje skozi nos ovirano. Najnevarnejše je pa širjenje oblog iz žrela v grlo in dušnik. Na to nas opozarjajo hripavost, draženje na kašelj in značilen lajajoč kašelj. Bolnik je v tem stanju vedno bolj nemiren in vedno bolj plašen. Kmalu obloge zožijo grlo in ga zamaše. Bolnika duši in davi. Odtod beseda davica. Če ne priskoči pravočasno na pomoč zdravnik s svojo večšo roko, lahko postane bolezen za bolnika smrtno nevarna. Pa tudi zdravniška pomoč odpove, če so obloge zaprele že dušnik vse do razcepa.

V redkih primerih bolnik obloge izbruha med kašljem in mu odleže. Tudi brez zdravljenja ozdravi bolnik, ko izbruha obloge, toda to se dogodi tako redko, da je zdravljenje pač vedno potrebno.

Pri opisani težki obliki davice v grlu in dušniku smo videli, da so obloge zamašile dušnik in zadušile bolnika. Pri drugih težkih oblikah davice

na začimba; radi jo uživamo z mesninami, posebej še s hrenovkami. Seme vsebuje tudi precej mastnega olja, zaradi katerega gorčico ponekod tudi sejejo.

V zdravilstvu se uporablja gorčično seme zelo mnogostransko kot zunanje in notranje zdravilo. Notranja uporaba: Prašek, ki se izdeluje iz semena, služi kot sredstvo proti zaprtosti, za pospeševanje teka, zoper slabo prebavo, napenjanje, prehlade in katarje dihal, želodca in črevesja, proti srčnim slabostim, pri vodenici in še drugih boleznih. — Zunanja uporaba je v obliki obližev, testa, kopeli, olja, in sicer kot zdravilo zoper vnetja živcev in členkov, zoper bronhialni katar, pljučnico in vnetje porebrnice. Za zunanjo uporabo namočimo seme v topli vodi (kuhati se ne sme) in dobimo nekakšno kašo, ki jo namažemo na plateno krpo (obliž) in položimo na kožo; čez kratak čas se začuti srbenje in pekočina, nakar je treba obliž odstraniti, sicer se javljajo opekline z vnetjem in mehurji. Tople kopeli, ki jim dodamo gorčičnega semena, lajšajo omotičnost, pritisk krvi v glavi itd.

Beli gorčici zelo podobna je črna gorčica, črna broskva ali gorjušica, ki jo ponekod sejejo, večinoma pa uspeva podivjana kot plevel po setvah in neobdelanem svetu. Njena zdravstvena uporaba je podobna oni bele gorčice in se njeni zdravilni izdelki pogosto mešajo z onimi bele gorčice.

je pa sila delovanja bakterijskega strupa ali pa slaba odpornost organizma kriva smrtonosnemu izidu.

Omenili smo, da zastruplja strup davičnega bacila razne organe in živčevje. V prvi vrsti napada obtočila. Pri zločesti davici nastopi smrt vedno zaradi ohromenja srea. Predvsem se loti strup srčne mišice. Veliko število obolenj srčne mišice ostane po davici za spomin. Smrtni izid davice je pogostejši pri otrocih kakor pri odraslih. Nadaljnja komplikacija davice je hromota, ki nastopi lahko zgodaj ali pa šele po boleznit. Zgodaj ohromi nebo, zaradi česar postane glas nosljajoč. Izmed hromot, ki nastopajo povečini na koncu drugega ali tretjega tedna bolezni ali pa še pozneje, so motnje akomodacije — branje od blizu ni mogoče, motnje pri požiranju in hromota udov. K sreči so vse hromote, zlasti pa one, ki nastopijo pozneje, ozdravljive. Nastopijo pa lahko poznejše hromote tudi pri lahki davici. Strup draži tudi ledvice v večji ali manjši meri. Pri težkih davicah se včasih pritakne vnetje srednjega ušesa.

Napoved, kako se bo bolezen razvijala in končala, je odvisna od teže okužbe, starosti bolnika, komplikacij in zlasti od začetka zdravljenja. Največja je umrljivost za davico pri otrocih v predškolski dobi.

V starih časih je davica dobesedno davila otroke. L. 1894. pa je našel Behring serum proti davici. Serum proti davici dobimo iz krvi konj. S pojavom seruma je davica nehala biti taka šiba za ljudi in za zdravnike.

Za zdravljenje s serumom pa je izredne važnosti, da začnemo davico zdraviti čimprej. Zdrave obvarujemo pred davico z zaščitnim cepljenjem proti davici. Dognano je namreč, da število obolenj za davico tem bolj pada, čim več otrok je zaščitno cepljenih.

H koncu pa pomnite! Davica ima navadno počasen začetek — angina pa nagel začetek z močnim mrazenjem.

Ne prezrite tožb otrok, če jih boli grlo! Pogledite sami otroku žrelo in mandeljne in če vidite sivobeke pege ali obloge in ste v dvomu, ali je davica ali ni, brž pokažite otroka zdravniku, kajti zgodnji začetek zdravljenja davice je danes že napol ozdravljenje.

Nadležen gost. Gost: »Pa oprostite, ker sem vas toliko časa zadrževal in odhajam tako pozno.« — Gospodar: »O, prosim, prosim! Boljše pozno kot nikoli!«

V dobi barvanja las. Prvi: »Pravijo, da so temnolaskе nežnejše kot svetlolaskе.« — Drugi: »Tega ne verjamem. Moja je bila že eno in drugo, pa nisem opazil nobene razlike.«

Nadebudni sinko. Gospod Nerad je bil s sinkom na izletu. Ko sta se vračala in prišla že do domače hiše, vpraša oče sinka: »Kaj boš rekel mami, če te bo vprašala, koliko četrtink vina sem na izletu spil?« — Sinko: »Rekel bom, da ne vem, ker znam samo do petnajst šteti.«

Ilustracije in klišei dajo reklamile pravo lice. — Za reklamo v visokih nakladah uvažujte samo offsetni tisk, ki je danes izmed vseh najcenejši!

Kameno tisk
Knjigotisk - Bakrotisk - Klišarna
Litografija
Fotolitografski oddelek, kjer je atelje za barvano fotografijo v naravnih barvah

LJUDSKA TISKARNA
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6

Silvin Sardenko

(Pesniku v blag spomin!)

Prof. Etbin Boje.

V soboto zjutraj dne 21. svečana 1942 je umrl slovenski pesnik Silvin Sardenko — kanonik dr. Alojzij Merhar, komaj v 64. letu starosti. Pokojnik je bil nesporno najizrazitejši naš religiozni pesnik tako imenovane »moderne«, ki ji je pripadal kot vrstnik. Pisatelj Pregelj ga je označil sledeče: »Če je kateri naših pesnikov prejšnjih in zadnjih časov tako značilen, da ga smemo istovetiti kot človeka s

pojmom slovenskega pesnika in pevca, je to gotovo Silvin Sardenko. Silvin Sardenko si je s svojimi pesniškimi deli pridobil ime in naslov najodličnejšega in našega najboljšega verskega lirika, ki kliče po tem, da ga imenujemo v eni sapi z našimi prvimi modernimi skupaj. In če moremo in smemo imenovati katerega koli našega pevca duhovnega pevca, bomo s tem imenom nazvali Silvina Sardenka. Resnično je bil Sardenko rojen pevec, ki je vse svoje življenje izlival svoje trpljenje in veselje, svojo bol in svoje spoznanje v nežne stihe, ki razodevajo njegovo lirično tenkočutje. Izbor njegovih najboljših pesmi bo iz bogate njegove pesniške zbirke Sardenka uvrstil med naše prvovrstne duhovne lirike poleg Simona Gregorčiča in dr.

Rojen na Ježici pri Ljubljani l. 1878. je drugoval Cankarju, Zupančiču, Ketteju in Murnu v književnem dijaškem društvu »Zadruški«, ki ji je bil blizu tudi Krek. Ta je vnel vse te mlade pesnike za ukrajinsko poezijo in od tod si je pesnik Merhar izbral tudi pesniško ime Sardenko (srčecel). Po novi maši l. 1902. je kaplanoval v Smartnem pri Litiji in v Planini pri Rakeku, potem pa je šel v Rim, kjer je postal doktor cerkvenega prava. Nato je kaplanoval še v Dobu pri Domžalah in na Sostrem. V l. 1908.—1924. je bil profesor verouka na gimnaziji in na učiteljsku ter stolni vikar v Ljubljani, l. 1924. pa je bil imenovan za stolnega kanonika. Bil je vodja dijaških organizacij in Marijinih družb, urednik »Bogoljuba« in l. 1922. tudi »Doma in sveta«, kjer je največ sodeloval, potem ko se je poskušil v »Angelčku« in »Vrtcu« (Kancijan!).

Njegove pesnitve so številne. Vse od bogoslovnega almanaha »Marjetice«, ki ga je uredil sam, pa preko zbirk: V mladem jutru (1903), Roma (1906) dramatskega speva Mater Dolorosa (1908) in Mati svetega veselja (1911), Nebo žari (1917), Sotor miru (1918),

Dekliških pesmi (1922), Materi Mariji (1924), Sv. Jožef (1925), Sveti Alojzij (1926) in Slomšek (1932) ter Pesmi k Marijinim praznikom (1933), vse do zadnje Tolažnice (1942) za 70-letnico arhitekta Plečnika, ki je izšla pred mesecem.

Ob 40-letnici svojega pesnikovanja je izdal Izbrane pesmi (2 zv., 1938): Mati in Dom, ki jima je priključil l. 1940. še cikel Polju — pod skupnim imenom »Trojno klasje«. Naslovi so značilni za vsebinsko smer njegovih pesmi. Z zadnjim se je postavil poleg Murna kot drugi pesnik Ljubljanskega polja tudi po kraju. Ob Fürichovih lesorezih je že l. 1922. napisal v Dom in svet spev Roso mystico, l. 1941. pa Izgubljenega sina. Razen tega je dodal nekaj izklesanih sonetov zbirki Roma, ki je izšla 1941 s predgovorom njegovega rimskega tovariša prof. Urbanija. L. 1940. je izdal v ponovni izdaji tudi Slomška v Plečnikovi opremi

s posvetilom: »S Krka na lepem morju sem v hudi bolezni prišel v ljubeznivo, mirno, zavetno Rogaško Slatino, kjer si je tolikokrat dušo in telo vedril in spočil naš veliki škof, nesmrtni Anton M. Slomšek. Spominjanje del in žrtev tega svetega moža ter božja narava sta prenovila tudi mene. Srce me je gnalo k dejanski zahvali obema...« Ko je izvedel, da se bavim s Slomškom, mi je takoj poslal s pripisom »v blag spomin« obe.

Razen pesmi je napisal tudi dramatske prizore: Slovanska apostola (1910), Skrivnostna zaroka (1913), Jagnje (1919) kot zbor otroških igrice ter prizorčke za kongreganistinj Nedeljske ure (1921). V prozi, ki je pa tudi polna značilne njegove lirike, je spisal: Marijino kraljestvo na Jutrovem (1910), Knjiga o Mariji (zbrani marijanski govori, 1925), Angelskega mladeniča (1927) ter knjigo o svetem Alojziju. Zadnja leta je pisal spomine.

Trgovca in petje. Trgovčev sin: »Očka, kaj je to zborovsko petje?« — Oče: »To je petje en gros.«

Poceni. Kremžar: »Kaj se že spet selite? To vas ja mnogo stane!« — Korže: »Še vedno manj, ko če bi plačevali najemnino.«

Za spomin. Anica: »Veš, naša mamica nosi v medaljonu tri lase našega očka.« — Vidka: »Čemu, saj je vaš očka še živ?« — Anica: »Živ je, seveda je živ, a plešast je postal.«

Pred sodiščem. Sodnik: »Kako morete trditi, da ste delodajalec?« — Stari znanec sodnije: »Zakaj pa ne bi bil delodajalec? Kdo vam je pa že dal toliko dela kot jaz!«

Iz domačega razgovora. Ona: »Danes sem bila pri zdravniku. Morala sem mu pokazati jezik. Končno mi je predpisal zdravila za okrepitev.« — On: »Za božjo voljo, pa menda ne za okrepitev jezika!«

Moji dragi mali prijatelji!

Spet smo pred velikonočnimi prazniki. Sreč mi je polno dobrih želja in voščil za vašo mlada srčeca. Da bi bili pridni in pošteni, da bi bili v veselje svojim staršem in vzgojiteljem, da bi bili zdravi in srečni, da bi zrastle v krepostne možje in vzorne žene, o, vse to in še mnogo drugega vam želim. Moje dobre želje pa oklepajo seveda tudi vaše starše, vaše prijatelje, znance in sosede, vse, ki jih ljubite in jim za praznik Kristusovega zmagoslavja tudi vi želite vse dobro.

Ker v februarjski »Mladi moči« niste našli posebne naloge, ste se me mnogi spomnili s prijaznimi pisemci. Hvala vam vsem! Zal je pa tako, da teh pisemc ne morem objaviti. Takoj izveste, zakaj ne. Angela Venturini mi je poslala n. pr. pesem, posvečeno umrlemu kanoniku Sušniku. Ne rečem, da se ni potrudila. Tudi je zelo lepo, da se zaslužnega pokojnika spominja s toliko hvaležnostjo. A pesem mora biti res pesem. Do te se pa Angelca še ni priklopala. Ker pa je imela dobro voljo, bo vseeno dobila nagrado, kakor jo dobe tudi naslednji trije. Francka Jakša mi v pismu pošilja kup lepih narodnih pregovorov. Ker jih skoro vse že poznate, bi mi gotovo zamerili, če bi jih še enkrat tiskali. Trud pa seveda vseeno mora biti poplačan. Joško Bernič bi rad, da bi »Mlada moč« pisala tudi o raznih narodih, ki se vojskujejo, kakor pravi. Dragi Joško, tudi o tem boš še lahko v »Naši moči« kaj lepega čital. Pa moraš upoštevati, da na osmih straneh našega lista ni mogoče koj vsem željam

ustreči. Dora Brill mi piše o pustnih navadah v Suhi Krajini. Ker je pust že daleč za nami, sem njeno pisanje spravil in bo morda drugo leto prav prišlo. Štiri nagrajence sem tu omenil, vsem drugim pa želim več sreče prihodnjic.

Sedaj pa nekaj zelo važnega. Tisti, ki pišemo v časopise, imamo med drugimi dobrimi in slabimi lastnostmi tudi to, da smo zelo radovedni. Vse bi radi vedeli. Saj tudi drugače ni mogoče. Kak strašanski dolgčas bi pa bil v časopisih, če jih ne bi pisali radovedneži, ki vse izvohajo in potem kot novice čitateljem ponujajo. Tudi jaz sem radoveden, pa mislim, da v dobrem smislu. Rad bi namreč vedel, če poleg križank, zlogovnic, rebusov in drugih zabavnih zadev mislite tudi kdaj na zavarovanje in zavarovalnico. Zato mi pišite za nagradno nalogo nekaj takega: Kdo je pri vas zastopnik Vzajemne zavarovalnice in kdo zastopnik Karitas? (Ne mislite, da jaz tega ne vem, a radoveden sem, če veste to tudi vi.) Ali si že kdaj govoril z njim? Ali vas pride kdaj obiskat? Ali ga imajo ljudje radi? Sploh vse mi napišite, kar veste dobrega in tudi slabega o naših zastopnikih. Ne smete se bati, da jim bom kaj izdal. O, prav nič ne bodo izvedeli, kako so dale vi najmlajši o njih. Vaši dopisi mi bodo samo znak, koliko je vaša ljubezen do naše domače zavarovalnice res živa in polna zanimanja. Nalogo mi pošljite v zaprtih in dovolj oznamkovanih kuvertah najkasneje do 30. aprila t. l. Štiri posebne dobre odgovore bom nagradil kakor običajno.

Vsem lepe pozdrave!

Br. Ivo.

NAGRADNA KRIŽANKA

1	2	3	4	×	5	6	7	8
9				×	10			
11				×	12			
×	13			×	14			×
15				×	16			17
	×	×	×	⊙	×	×	×	
18	19	20	21	×	22	23	24	
×	25			×	26			×
27				×	28			29
30				×	31			
32				×	33			

Vodoravno: 1. Po obsegu in prebivalstvu največja azijska država. — 5. Vojna luka v Istri. — 9. Prednjeazijska država, ki so jo v tej vojni zasedli Angleži. — 10. Kratka, poljudno pisana razprava o kakem znanstvenem predmetu, a pisana z umetniško težnjo. — 11. Znanstvena trditve. — 12. Beda, siromaštvo. — 13. Največja afriška reka. — 14. Pritok reke Volge; v Volgo se izliva pri Nižnjem Novgorodu. — 15. Domača okrasna perutnina (množina). — 16. Teža omota. — 18. Veliko pristaniško mesto na zahodu Slovenije. — 22. Praznik norčavosti. — 25. Izraz iz kemije. — 26. Oče. — 27. Ime slovenskega umetniškega kluba. — 28. Veliko rešeto. — 30. Podolgovato okrogel. — 31. Kraj pri Domžalah. — 32. Trgovski izraz; pomeni izgubo na blagu, n. pr. zaradi izhlapevanja, raztrošenja pri merjenju na drobno i. p. — 33. Romanski izraz za svet; v italijanščini okrajšan za zadnji samoglasnik.

Navpično: 1. Ribak, morski sesalec. — 2. Glavna ženska postava v F. S. Finžgarjevem največjem romanu. — 3. Druga beseda za ime, naslov. — 4. Letopisi (tujka). — 5. Ptičem služi pri letanju. — 6. Redno vpadanje morja. — 7. Priznan slovenski gledališki igralec, bivši operni bariton. — 8. Medmet, s katerim uspavamo otroka. — 15. Prometno sredstvo. — 17. Tuj izraz za uradni spis. — 19. Pridevnik ženskega spola, ki označuje eno izmed barv. — 20. Član Marijine družbe (izraz iz latinščine). — 21. Panj, na katerem sekamo drva. — 22. Francosko glavno mesto (tako kot ga pišejo Francozi). — 23. Drug izraz za tolažbo. — 24. Drug izraz za zlodja. — 27. Brez njega goslač ne more igrati. — 29. Član izumrlega naroda.

Rešitve je treba poslati najkasneje do 30. aprila na naslov: Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, Vzajemna zavarovalnica. — Deset izžrebanih rešitev bomo nagradili s knjižnim darom. — Rešitve, ki ne bodo opremljene s točnim naslovom ter z rojstnimi podatki in podatki o poklicu reševalca, gredo — kakor vedno — v koš.

Človek brez talenta. Neki trgovec je tožil svojemu zancu: »Ah, veste, dvajset let je bilo treba, da sem slednjič uvidel, da nisem rojen za trgovca.« — Znanec: »Potem ste pa pustili trgovske posle?« — Trgovec: »Ne, nisem mogel. Medtem sem bil namreč že postal milijonar.«

Dober izgovor. Ribiški čuvaj zaloti Miho pri prepovedanem ribolovu. Miha: »Saj sploh ne lovim rib.« — Čuvaj: »Kako da ne! Čemu pa potem držiš trnek v vodi?« — Miha: »Veste, črva sem ujel, pa ga sedaj kopljem.«

Blagoslov tujk. A: »Kaj je to force majeure?« — B: »To je na primer, če greš na rendez-vous, pa prideš med potjo tja pod avtomobil in dobiš frakturo. Zaradi frakture nastane proces: primarij, operacija, amputacija, rekonvalescenca, ortopedija et cetera — zaradi česar vsega ne moreš pravočasno na rendez-vous.« — A: »Tako, sedaj bi moral razumeti, kaj je force majeure, a prej si moram kupiti Bradačev Slovarček tujk.«

Velika sobota

Joža Vovk

Mojster Ivan Trtnik se je smejal. Veliko dela je imel za praznike in lepe denarce je spravil v žep. Zdaj je velika sobota in zadnje naročene obleke bodo vsak čas dogotovljene. Seveda, vsak je rad nov za praznike. Mojster Ivan Trtnik je kar zadovoljen.

Peter je prihitel iz mesta in izročil mojstru denar. On je najmlajši vajenec in porabijo ga za vse. Kaj pogosto mora letati po mestu in iskati ljudi, naj pridejo na pol izdelano obleko pomerit; ko je gotova, je pa spet Peter tisti, ki jo mora nesti na dom. Res pri tem dobi včasih kak denar za napitnino, a nič prijetno ni hoditi okoli mestnih ljudi. In še nekaj je opazil: Čim bolj so gosposki in bogati, tem manj napitnine dajo. Največ pade pri bolj revnih ljudeh. Seveda, gospoda ne ve, kaj je vajenec, oni mali ljudje, ki so bili pred toliko in toliko leti morda celo sami kje vajenci, ti bolj vedo, kako je to žalosten poklic.

Peter se je sklonil k oknu in pogledal na uro. Mojster je obljubil že pred dvema dnevoma, da bodo v soboto nehali opoldne. Zdaj mnogo ne more več manjkati. Potem bo Peter prost. Prosti Prvikrat po treh mesecih!

»Kaj si mežnar, da tako gledaš na uro?« ga je zbledel mojster.

Peter se je samo rahlo nasmehnil in zardel lice.

Prednost glušonemih

Ne slišati in govoriti — oboje je brez dvoma nedopovedljiva in grozna nesreča.

Toda vsaka nesreča je po oni skriti pravičnosti, ki popravlja navidezne krivice, cena za neko srečo, ki je često niti ne opazimo; preveč je vsakdanja.

Kadar poslušamo pogovore ljudi, skoraj vseh ljudi, skoraj v vsaki minuti njihovega življenja nizkotne, podle, zlagane, grešne in izdajalske pogovore, nam je, da bi zavidali svoje brate, ki ne slišijo.

Velika večina ljudi je nepoboljšljivo gluha za višje glasove, za glasove, ki so vredni, da jih poslušamo. Ko bi bili vsaj nemi, da bi nam bile prihranjeno vsak dan poslušati njihovo prazno govorjenje.

Papini, Il sacco dell'oreo, str. 26.

Kaj bi s lučjo! Stražnik ustavi zvečer na ulici voznika, ki nima na vozu predpisane luči. Stražnik: »Zakaj nimate luči?« — Voznik: »Kaj bi z lučjo, ko je pa konj na obe očesi slep.«

Poceni do klobuka. Ona: »Sijajno ti pristoja tvoj novi klobuk. Kje si si ga pa nabavil?« — On: »V Triglavu!« — Ona: »Kje pa je ta trgovina?« — On: »Saj to ni trgovina, to je kavarna!«

Šolske skrbi. Mali Dinko sedi pri mizi, žveči svinčnik in preliva debele solze. Mama: »Kaj se spet cmeriš?« — Dinko: »Kako se ne bi! Gospod katehet mi je za kazen dal napisati deset očenašev, jaz znam pa samo enega.«

Kdo bolje igra. Pri Pintarjevih so imeli gostijo. Naročena je bila ciganska godba. Ker pa cigani niso prišli, je gospodar v naglici najel umetniški godalni kvartet. Ko se je zvečerilo, pridejo cigani. Gospodar: »Prepozni ste! Sicer pa ti godejo boljše kot vi.« — Eden izmed ciganov: »Ej, gospodar, kaj ugasni luč, pa boš videl, kdo bolje gode.« (Kvar tet je namreč potreboval luč, ker je igral iz noč, cigani pa igrajo brez not.)

Ali ste čitali

v zadnji številki »Naše moči« uvodni članek z naslovom »Smotrno zavarovanje?« Če ga še niste, prečitajte ga takoj in zaradi lastne koristi upoštevajte njegove misli!

»Domov se mu mudi,« je pristavil starejši pomočnik.

»Domov — kako pa! Zdaj boš še tole obleko nesel, potem pospravil kakor vsako soboto. Šele potem bo zate velika noč. Lahko pa počakaš do jutri in jutri pospraviš, kakor včasih v nedeljah, kadar v soboto delamo pozno v noč in greš raje spat. Zаради mene...«, je počasi govoril mojster, a njegove besede so Petra sekale v živo. Stisnil je zobe, rdečica mu je ostala v obrazu in najrajši bi vse skupaj pustil in šel naravnost na vlak. Preneumno! A kaj hoče? On je vajenec in mora ubogati, to je vse. Če mora obleko nesti prej in še pospraviti, vse bo naredil, a vlak bo med tem odpeljal...

»Kar podvizaj se! Poljska pot 36. Pozvoni lepo, tukaj pa račun!«

Tako je Peter spet vrgel čez levo novo obleko in odšel. Poljska pot, to je bilo daleč, čisto izven mesta. Tri četrt ure se bo zamudil in vlak gre ob pol dveh. Mora zamuditi, če bi še tako hitel in tekel. Potem pa še pospravljanje! Ko bi vsaj tega ne bilo!

Včasih, zlasti v začetku, je ob taki priliki Peter spetoma celo po izložbah pogledal, kaj je novega. O, zanj je bilo vse novo, zunaj na vasi nimajo takih oken in ne toliko zanimivosti v njih. Zdaj hiti, ker je velika sobota in ker bo šel domov, prvokrat domov! O, kolikokrat je zadnje dni hrepenel po uri, ko bo delavnico zapustil za cela dva dneva in šel domov, kjer je mati in ni mojstra, kjer je oče in bratje in sestre in nobenega pomočnika.

Peter hiti po mestu. Ne gleda ne na desno in ne na levo, hiti po bližnjicah, kolikor je pač v tem času spoznal mesto, da bi se lahko čimprej vrnil. Morda bi pa le prišel še na vlak? Mora! Kaj mu potem koristi hoditi zvečer, ko bo procesija že pri kraju, ko bo komaj našel pravo pot s postaje domov? Še strah bi ga bilo lahko, večerni vlak pride pozno. Ne, strah ga ne bo!

Potem je zazvonilo poldne. Ulice so bile žive kakor za semanj dan. Ljudje so hiteli, nosili razne velikonočne dobrote, tekali, in Petru se je zdelo, da so bolj glasni kakor druge dneve. Seveda, saj so lahko, saj je velika noč in kar vidno je zaplavalo veselje po vsem mestu. Videl je ljudi, ki so prav gotovo šli na postajo, nekaj jih je celo poznal, — on pa ne more, on mora raznašati obleko, on bo moral počistiti delavnico...

Še veliki zvon bolj slovesno poje. Velika noč... Procesija bo menda tudi v mestu, še muzika bo zraven, kakor je Peter slišal. A kaj je njemu za to mestno procesijo! Takih bender gotovo nimajo, kakor jih imajo doma. In pokazal bi se rad, ne samo domačim, mnogo jih ima doma, s katerimi bo spet prišel skupaj in jim pripovedoval. In pritrkavati v mestu nič ne znajo, čeprav imajo še enkrat večje zvonove kakor doma na fari. Je Peter poslušal zadnjič, je že pozabil, kaj je bilo, ko so pritrkavali, pa je bilo kaj žalostno. Naj bi Petra v zvonik pustili, on bi jim povedal in pokazal, kako je treba nabijati! Komaj je bilo čemu podobno in Petra so takrat kar ušesa bolela, da je bil slabe volje. Doma bi pa med procesijo stopil k zvonu in iz zvonika gledal čez polje, kako se

Sadjarstvo in njega važnost za naše kraje

Kafol Fr., sadjarski nadzornik

(Nadaljevanje in konec.)

Na določenem mestu skopljemo vsaj 1½ m široko in 60—70 cm globoko jamo. V slabejših zemljah pa naj bo jama najmanj 2 m široka, čim širša, tem boljša. Jama je navadno okrogla, ob cestah in poteh pravokotna, v strmih legah pa jajčaste oblike in na spodnji strani s protjem opletena. Pri izkopavanju jam moramo zemljo ločiti na dva kupa. Vrhnjo — boljše — na en kup, spodnjo — slabšo — na drugi kup. Zemljo zboljšujemo s tem, da jo mešamo s kompostom, cestnim blatom ali vsaj z drobnim peskom, zlasti ako imamo opravka s težko ilovnato mrtvico. Zemlji je koristno primestati vsaj 8—10 kg ugašenega apna ali pepela. Na plitvih ali močvirnatih zemljiščih pa sadimo drevje v nasipe ali hribčke. Navozimo zemljo na kupe, to je, na en kup dva do tri vozove. Taka jama mora biti vsaj 2½ m široka, pa ne pregloboka. — Pripravimo si tudi kolje tekem zime. Kol mora biti najmanj 2½ m dolg in 3—4 krat debelejši od drevesa, naj sega do vej in mora biti močno zasidran v zemljo. Kol mora biti raven, olupljen in impregniran, to se pravi, na spodnji strani vsaj ožgan ali namazan s katranom ali pa s karbolinejem.

Nadaljnjo skrb pa moramo posvetiti negi starejših nasadov. Odstraniti moramo iz sadovnjakov vsa odvišna, suha ali na pol suha drevesa, ki delajo goščavo in so prava sramota za domačijo. Odstraniti moramo dalje drevesa, ki so močno rakava ali napadena po zalubnikih, vrtnih zavrtačih, kaparjih ali krvavih ušeh v takem obsegu, da ni mogoče drug način uspešnega zatiranja teh boleznih in škodljivcev. Obrezati moramo vse suhe, polomljene, na pol suhe in odmirajoče ter po zalubnikih napadene veje in štelje. Vse odžagane vejevje je treba čimprej sežgati. Dalje moramo drevje očistiti mahu in lišaja, stare skorje, drevesnih gob in suhih, gnilih plodov (mumij). Vse to je treba takoj sežgati. Odrezati moramo vse grmiče bele omele (ptičjega lima). Mlajšo omele na vejah moramo globoko izrezati in rane zamazati s cepilno smolo ali pa z gorkim katranom. Veje, ki so hudo zaraščene z omele, je najboljše odžagati. Bolj priporočljivo je, da z omele močno napadeno drevje pomladimo. Porezati in sežgati je treba dalje vsa gosenciča gnezda, zlasti ona glogovega belina in zlatice ter pedica, ki se pozimi nahajajo na vejah sadnega drevja in grmovja. Posebno skrb posvetimo sadnim drevesom, ki imajo prekomerno visoke vrhove; te je skrajšati ali pa pomladiti. Sploh moramo posvetiti posebno pozornost iznošenemu drevju, ki ima po-

vešeno krono. Tako drevje moramo pomladiti. Odžagati je predvsem spodnje viseče veje, ostale veje v kroni pa na tretjino ali več skrajšati, vedno na eno mladiko v obliki strehe ozir. stožca. To se pravi: zgornje veje skrajšujemo bolj, spodnje pa manj. Deblo očistimo vodenih poganjkov, posebno onih, ki rastejo iz koreninskega vratu, odnosno po deblu in vejah, kjer delajo goščavo. Paziti moramo, da debelih vej pri obrezovanju ne začesnemo, zato jih moramo prej spodžagati. Nikdar ne smemo puščati štrcljev, večje rane moramo gladko obrezati in namazati s cepilno smolo ali pa s katranom. Dupla in luknje na deblu starejših dreves izrežimo in zadelažimo s cementom. Tudi starejše drevje, t. j. predvsem debela in debelejše veje namazimo z zmesjo apna in ilovice, kateremu smo primestali vsaj 3—5% arborina ali kakega drugega drevesnega karbolineja.

V zimskem času si moramo nabaviti zatljalna sredstva, to je razna škropiva. Letos bo veliko pomanjkanje škropiva, zato je neobhodno potrebno, da si nabavimo vsaj žveplo, t. j. žvepleni cvet, ki ga je dobiti v trgovinah in iz katerega si bomo potem sami skuhal žvepleno-apneno brozgo. Ta kalifornijska brozga bo letošnjo zimo glavno škropivo za zatiranje raznih sadnih škodljivcev. Kako si napravimo žvepleno-apneno brozgo?

Za zimsko škropljenje je vzeli 15—20 l, pri poletnem škropljenju pa 2—3 l žvepleno-apnene brozge na 100 l vode. Tako dobimo 15—20%, oziroma 2—3% škropivo žvepleno-apnene brozge. Priporočamo našim sadjarjem ponovno, da si doma sami kuhajo žvepleno-apneno brozgo, ker je znatno cenejša. Dalje naj si nabavijo naši sadjarji čim več tobačnega izvlečka, tobačnega prahu, ki ga je dobiti po zelo nizki ceni pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu, odnosno pri zadrugah in pri Tobakni tovarni v Ljubljani. Z njim zatiramo razni škodljivi mrčes, posebno v pomladanskem času na vrtovih. Prizadete organizacije naj si prav tako nabavijo razna karbolinejeva sredstva, kakor arborin, neodendrin ter podobno. Oblast bo v okviru razpoložljivih kreditov podpirala dobavo s tretjinskim do polovičnim prispevkom. Prosilec pa morajo vložiti prošnje že sedaj pozimi potom svojih central na oblast. Prošnji je treba priložiti tudi račune kot dokaz, da je prosilec škropivo kupil in tudi plačal. Priporočila se nakup apnenih arzeniatov, t. j. arzeina in meritola, ki se uporabljata v 0.30—0.40% raztopini, t. j. 300—400 gramov arzeniatu na 100 l brozge.

Obe sredstvi vsebujeta poleg arzenika (mišji strup) tudi apno in zaradi tega pri uporabi škropivu ni potrebno dodajati apna še posebej.

Vsa oskrbovalna dela pozimi odnosno spomladati na sadnem drevju naj se vršijo pazljivo, z veseljem, razumno in štedljivo, ker le od tega bomo imeli potem ne samo veselje, ampak tudi velike koristi.

Velik račun. Prva soseda: »Saj sem vam vendar včeraj posodila dve jajci, a vi ste mi danes vrnili samo eno!« — Druga soseda: »Saj res, zmotila sem se pri štetju.«

Težka grožnja. Mali Vanči: »Očka če mi takoj ne daš dve liri za slaščičarno, bom šel k Nandetu, ki ima davico, potem boš pa videl, koliko boš moral dati za zdravila in za zdravnika.«

Plačana premija varuje dom pred nesrečo!

Kaj je luksuz? Mali Rastko vpraša očeta: »Očka, kaj je prav za prav to luksuz?« — Oče: »Luksuz je, če moč s častiljivo dolgo brado nosi kravato.«

Ženska štedljivost. Mož (čita časopis): »Čuješ, žena, ali ni tole zanimivo: Od sto potnikov, ki vstopajo v vlak brez voznega listka, jih je devetdeset ženskega spola.« — Žena: »No, to je nov dokaz, da smo me ženske mnogo bolj varčne kot vi moški.«

Ožaloščeni soprog. A.: »Moje sožalje, prijatelj! Kdo bi si mislil, da boš tako kmalu vdovec. Kaj pa je prav za prav bil vzrok smrti tvoje žene?« — B.: »Pozabila je zapreti petelina pri plinski pečici in se je zadušila.« — A.: »Strašno!« — B.: »Da, strašno, in pomisli, kakšen račun mi bo sedaj poslala plinarna.«

Danes bolj kot kdaj prej

zaupaj navodilom svoje domače zavarovalnice!

Taka moč! Na nekem velesejmu je orjak razkazoval svojo nadčloveško moč. Gledalka pravi sosedu: »Strašen človek je to! V naslednji točki sporeda bo s pestjo pobil vola.« — Sosed: »Kaj pa je to posebnega! Jaz z eno samo roko ustavim najtežji vlak.« — Soseda: »Ni mogoče! Kako da ste tako močni?« — Sosed: »Sem namreč strojevodja.«

»Tole pa za pirhe,« je moško rekel. »Zdaj pa lahko greš. Mudi se ti pa tudi ne, ker imaš vlak šele zvečer.«

»Seveda,« si je mislil Peter, »samo če bi jaz tisti vlak res čakal...« Stisnil je denar v žep. Ko je mojster spet odšel v kuhinjo, ga je potegnili iz žepa in pogledal, koliko je. Bilo je še manj, kakor je padlo prej pri gospodu na Poljski poti. Ko mojster bi se bil lahko že malo bolje izkazal. No, naj bo — zdaj se je pričela velika noč! Peter je prost in gre lahko, kamor hoče. Moti se mojster, če misli, da bo Peter čakal v smrdljivi delavnici večernega vlaka...

Peter se je naglo preoblekel in se brez posebnega slovesa poslovlil. Če bi mojster vedel, da odhaja, bi ga nemara napačno sodil in bi si mislil, da gre po mestu pohajkovat in zijala prodajat, kar mu je že tako rad večkrat očital. Pa Peter tak ni bil. Velika sobota, doma pa procesija, pa bi Peter po mestu dolg čas prodajal — nak!

Pot je bila dolga in Peter je hitel na vso moč. Postal mu je že vroče. Spomladansko sonce res še ni žgalo z vso silo, a pot človeka, ki mnogo sedi in malo hodi, kaj hitro utruji. Vse bliže in bliže je prihajal domači vasi. Od nekod je zvonilo in naznanjalo svetu praznik vstajenja in veselja. Peter je kar obstal, da bi vsaj to uganil, ali zvonijo ali pritrkavajo. Na dveh krajih je zvonilo, drugod je pritrkavalo. Zvonjenje se je polagoma pomešalo z vseh strani. Ob treh je bilo ozračje polno veselih vriskajočih zvokov.

Peter je pomislil na dom, na domače, kako ga bodo pogledali, ko bo prišel takole sredi no-

razvija procesija, kako vihrajo bandera. Ne, saj na to kar ne sme misliti, postaja žalosten, otožen, še več — jezen.

Gospod na Poljski poti 36 ni bil doma. Peter je moral čakati. Žena je bila sicer doma, a je sama rekla, naj Peter kar malo počaka, da bo mož takoj prišel, do dvanajste je v službi. Ponudila mu je stol, naj sede. O, ko bi gospa vedela, kako se Petru ljubi sedeti in čakati gospoda!...

Nazadnje je vendarle prišel in plačal Petru. Peter je seveda podpisal in spravil denar.

»Dečko, malo počakaj,« je nazadnje rekel gospod in spet odšel v drugo sobo. Kaj naj Peter še čaka? Hm, malo je podobno, da mu bo dal še nekaj napitnine. Vsa napitnina ni toliko vredna, kakor so danes dragocene Petrove minute in sekunde!

»To pa zate, dečko, kar spravi!« je rekel gospod in mu nekaj potisnil v roke.

»Oh, saj bi ne bilo treba...« je rekel sramežljivo Peter in spravil denar v žep, ne da bi ga pri tem kaj pogledal ali celo štel.

Potem je skoraj tekkel. Nemara bi se pa vendar dal mojster pregovoriti, da bi Peter šel lahko že z vlakom ob pol dveh? Še je čas, ne bi še zamudil. Preoblekel bi se brž, drugega pa ni treba.

Prisopihal je domov. Delavnica je bila že prazna. Samo mojster je še hodil gor in dol. Ali naj mu reče Peter?

»Fant, zdaj pa kar v roke pljuni in mi lepo vse počedi! Pometi, prah zbrisi, vse na svoje mesto!«

»Ali bi lahko šel že ob pol dveh na vlak?« se je končno Peter ojunčil.

»Glej ga no! Jaz naj pa sam pometam, ali naj si pa služkinjo najamem za svojega vajenca? Ali misliš, da bom žez praznike imel v delavnici svinjak? — Sicer pa — zvečer imaš tudi vlak, ne boš prav nič zamudil.«

Petru je upadel ves pogum, da bi še kaj rekel. Mojster hoče, da še pospravi in bo pospravil, pa če gre prej deset vlakov!

»Ko boš pospravil, si prost in greš lahko, kamor hočeš.«

Peter je hitel, da bi bil z delom čimprej gotov. V soboto ali včasih ob nedeljah je trajalo pospravljanje tudi po dve uri, ker se mu prav nič ni mudilo, danes, na veliko soboto, je bil pa tako hiter in uren, kakor bi za stavo delal.

Južinati ni utegnil. Prava reč, če ne bo nič jedel, ni važno, si je mislil, važno je, da čimprej pospravi, da bo potem prost!

»Jaz sem pospravil,« je nazadnje povedal Peter in stopil v kuhinjo.

»Ne verjamem, to si se pa tudi hitro zasukal. Drugače se pa obiraš in obiraš, mečka! Torej ti lahko tudi hitro narediš, če se ti zljubi... Bomo videli!«

Mojster je stopil v delavnico. Res ni mogel kaj reči, Peter je vse dejal v red, da se je mojster kar čudil, kako je fant mogel tako hitro narediti.

»Naj bo. V torek pa glej, da mi ne zamudiš! Čakaj!«

Mojster je šel v kuhinjo in se kmalu vrnil.

M. Podbreška:

Iz dnevnika zavarovalnega zastopnika

(daljevanje.)

Napredujem, dragi dnevnik, napredujem! Pred kratkim mi je vaški umetnik Jurče naslikal na leseno desko sv. Florijana in spodaj napisal, da tukaj stanuje Janez Bernik, zastopnik Vzajemne zavarovalnice. Slika je imenitna in vsak, ki gre mimo, obrne oči nanjo.

Zadnji čas so naši ljudje že precej spoznali potrebo primerne zavarovanja. Marsikdo, ki se ga nisem nadejal, je prišel kar sam k meni v hišo in me je povabil domov. K drugim sem šel sam in reči moram, da sem le malokje naletel na gluha ušesa. Tisti pritepeni agent sicer še vedno ujame tu in tam koga na limanice, večinoma se pa ljudje njegovi pretirani ljubeznivosti izmikajo, ker se jim zdi sumljiva. Le da je najtrši led prebit, potem bo že šlo. Skoraj najbolj sem hvaležen našemu g. župniku, ki so mi pomagali preko začetniških težav. Če bi gospoda ne bilo, bi bil jaz gotovo obupal in vrgel puško v koruzo.

Čimdalje lepše in večje upe imam. K temu me je tudi izpodboda izplačana provizija. Kakor pravi pregovor: Zrno do zrna — pogača, kamen do kamna — palača. Ta denar sem naložil v občinski hranilnici. Zdi se mi, da je to prvi temeljni kamen za mojo novo hišico. Kar vidim jo, kakšna bo. Lepo, rdečo streho bo imela in bela bo, da se bo videla po vsej dolini. Pa tudi lep vrtič jo bo obdajal in pred hišo bo klopeca, od koder bo tako prijeten razgled. Slika sv. Florijana bo visela na steni, vrtiček bo pa imel urejene gredice, kakršne ima šolski vrt. Oj, to bo veselje prebivati v taki hišici in jo imenovati svojo last!

Sanjarim, že spet sanjarim, dnevnik moj. O hišici sanjam, ko imam komaj nekaj stotakov v hranilnici. Kakor nespametno dete sem. Koliko let truda in dela bo še treba, preden bodo sanje postale resnica. A nekoč bodo, prav gotovo bodo.

Zdi se mi, da mi je sreča naklonjena. Zgodilo se je namreč tole:

V sosednji vasi je umrl zastopnik Vzajemne, stari Jeran. Možakarja sem dobro poznal, ker me je včasih po maši počakal pred cerkvijo ter me izpraševal to in ono. Razumljivo je, da se je najin pomenek največ pletel okrog zavarovalstva. Jeran me je vedno vzpodbujal k delu in mi pri tem pravil svoje zgodbe iz prvih časov zastopništva. O, on je oral še mnogo tršo ledino, ker ljudje ob ustanovitvi

Vzajemne večinoma niti pojma niso imeli o zavarovanju in so ga smatrali za navadno goljufijo. »Kaj nam boš pripovedoval, da nam bo zavarovalnica v slučaju požara izplačala tisoč pet sto ali še več, če pa mi sedaj plačujemo letno samo deset goldinarjev! Ali je zavarovalnica Antikrist, ki denar seje?« Tako so ugnali starega Jerana in vsi dokazi niso nič zalegli. Le nekaj naprednejših gospodarjev je spoznalo pomen zavarovanja in ti so polagoma potegnili tudi druge za seboj. Zdaj pa je Jeran imel zavarovane skoro vse hiše v velikem okolišu. K nam je hodil samo k fari, po vaseh pa ne, ker zaradi starosti ni mogel laziti po naših hribih. — Kadar sva govorila, sem videl, da me ima očaneč rad in da bi mi rad dal vse svoje dolgoletne skušnje, da bi si znal pri vsakem človeku pomagati.

Zdaj pa je dobri mož umrl. Kar hitro ga je vzelo. Še nekaj dni pred smrtjo je pobiral zavarovalnino v najoddaljenejšem kraju svojega okoliša. Potem je legel, zašel kašljati in ni več vstal. Pri fari so ga pokopali.

Teden dni po njegovi smrti pa sem dobil od Vzajemne pismo. Kako sem se začudil, ko sem ga prebral! Jaz naj zdaj prevzamem okoliš pokojnega Jerana in gledam naj, da bom enako zvest, kakor je bil on. Pokojni me je nekaj dni pred smrtjo toplo priporočil zavodu. Rekel je, da sem najspodobnejši za ta posel in da v svoji vasi ne pozna nikogar, ki bi mu svoje zavarovance tako brez skrbi in tako z veseljem prepustil. Vzajemna to rada verjame Jeranu, ki je trideset let tako pridno delal za povzdigo zavarovalstva in tudi med vaščani marsikoga rešil beraštva.

Tako je bilo napisano v pismu. O, dobri stari Jeran, še pred smrtjo si mislil namel Ali si mi hotel olajšati pot? Vse svoje upanje si postavil name in jaz te nočem, nočem prevariti. Ne bo ti žal, dobri, stari očaneč! Potrudi se hočem, da se izkažem vrednega zaupanja, ki si mi ga poklonil ti in po tvojem vplivu tudi Vzajemna. In ko bo obletnica tvoje smrti, ti bodo moji pevci zapeli črno mašo, kakršne niti župan ne bo deležen. Oprosti, oče Jeran, več ti ne morem dati in storiti v zahvalo. Ko bi bil živ, bi se ti drugače zahvalil, toda ti si pri Bogu in ne potrebuješ več mojih skromnih besed.

Zdaj imam na mizi njegove zapiske, sezname in drugo. Kako natančno je imel vse zabeleženo, čeprav je bil že čez sedemdeset let star. Od njega se morem še marsičesa naučiti. Tudi jaz moram knjigovodstvo urediti tako kot on. Vzglej naj mi bo, v vsem naj mi bo vzgled. Tako so delali stari pionirji. Le tako vestno in požrtvovalno so morali delati, saj bi se drugače naš slovenski zavod nikoli tako ne razmahnil. Naša domača zavarovalnica ni imela bogato plačanih agentov, kakor so to delale v predvojni dobi nekatere tuje zavarovalnice.

Mnogo dela imam zdaj, trikrat toliko kot dolej. Pa zaradi tega ne bom prav nič godrnjal. Moj pokojni oče so mi večkrat rekli: »Fant, nikoli v življenju ne godrnjaj, da imaš preveč dela. Dosti dela, obilo jela.« To je nauk, ki si ga velja zapomniti. Lej, to bo veselje zdaj, ko imam tako širok krog zavarovancev! In koliko še plodnih, a ne preoranih tal! Delal bom! Delal bom!

Kaj je hujše? Žena: »Ali si morete misliti kaj hujšega kot je zakon brez ljubezni?« — Stara gosposdična: »O, morem, morem: Ljubezen brez zakona.«

V šoli. Učitelj: »Otroci, kdo mi ve povedati, kdaj je mati najsrečnejša?« — V tretji klopi se zadere Perič: »Prvega, ko očka prinese plačo domov.«

Iztaknil jo je. Doktor Šilce si je hotel privoščiti mladega kaplana Eržena in ga je vprašal: »Kaj pravite, ali bom jaz prišel v nebesa ali ne?« — Kaplan: »Boste, če niso vaši bolniki zasedli že vsega prostora.«

V času draginje je takojšnje plačilo premije tem važnejše in tem nujnejše!

Preuranjeno sočutje. Tomaž: »Kako pa je kaj z vašim bratom sedaj?« — Ambrož: »Z bratom? On je sedaj v bolnišnici.« — Tomaž: »Ni mogoče! Ti revež ti! Kaj pa mu manjka?« — Ambrož: »Niš mu ne manjka. Za upravnika je postavljen.«

Praktičen otrok. Ivo gre z nečakinjo Meto na sprehod. Ko sta se vračala in je bila Metka že utrujena, jo vpraša stric: »Ali boš še šla peš, ali se boš peljala s tramvajem?« — Metka: »Rajši grem peš, striček, samo v naročje me vzemi!«

Samega sebe po ustih. Gospod Pipa sedi v kavarni. Pride gospod Lipe in prisede. Pipa: »Kaj bi vi rekli človeku, ki bi sedel na vaš klobuk?« — Lipe: »Rekel bi mu, da je teslo in osel.« — Pipa: »To sem hotel vedeti. Sedli ste namreč na moj klobuk.«

Slab začetek. Prijatelj: »Res lepo si napredoval. Sedaj imaš hišico, ženico in dobro plačo.« — Štefan: »Pa veš, kako sem začel? Ničesar nisem imel, razen nekaj soli v glavi.« — Štefanova žena (blekne vmes): »Vidite, kako malo je treba za začetek!«

poldneva, nepričakovano. Če ni prišel opoldne z vlakom, bodo zdaj gotovo mislili, da bo prišel zvečer ali morda šele na samo veliko noč zjutraj. Da bo pa kar padel v hišo, tega si ne mislijo. In kako ga bodo pogledali, ko bo v zvonik prišel!

Nazadnje je prišel do vasi. Kar sapa je pridrževal, srce mu je bilo močnejše in močnejše, čutil je, da je pravzaprav zelo utrujen. Nič ne de, doma se bo odpočil, v miru se bo naspal. Ravno prav, ljudje se že zbirajo, pri cerkvi stoji gruča fantov. Korak pospeši, da bi bil prej pri njih. Na domačem pragu stoji njegov starejši brat.

Peter vidi, da so ga že opazili, vsi hkrati so se obrnili in ga radovedno gledajo. On ne reče ničesar, samo smeje se, oznojen obraz mu žari. Mora vendar prej stopiti domov, potem bo prišel in odrinil s fanti v zvonik, da bodo udarili. Saj ga bodo počakali, seveda ga bodo, saj so vendar videli, kako hiti, in to so tudi vedeli, da ga ne bo doma držalo, da bo prišel drobit. Čeprav je bil mlad, so mu vendar priznali, da za drobljenje pri malem zvonu ni boljšega kakor je Peter.

»Kmalu pridi, Peter!« je rekel od daleč nekdo iz gruče pri cerkvi, ko so videli, da je Peter le prej zavil domov kakor k njim.

»Pridem, pridem!« samo to je rekel, segel bratu v roko in šel v hišo. Sam ni vedel, kaj bi rekel, ko je stopil med domače. Zazdelo se mu je, da je stopil v tujo hišo, tako se je v mestu sčasoma navadil delavnice, v kateri je sedel dan na dan, tri mesece skupaj.

»Jaz grem, se bo kmalu začelo,« je rekel brat in odhajal. »Peter, saj ti tako prideš v zvonik.«

»Tako,« je odgovoril Peter in že se je odpravil. Mati je prišla iz kuhinje in ga gledala. Kar ponosna je bila na svojega fanta in še njej sami se je zdelo, da se je v teh treh mesecih, odkar ga ni bilo doma, precej potegnil, da je skoraj dorasel starejšega brata.

Peter je res samo malo postal v hiši in takoj odšel. Vleklo ga je k zvonovom, saj je vendar zato tako hitel, da bo mogel pri procesiji zvoniti.

In res so jo udarili, da je vriskalo čez vas, vriskalo in pélo na ves glas, da se je razlegalo daleč tja pod gore. Peter je stal pri zvonu in ob njem pozabil na letanje po mestu, na mojstra in na zbadljive pomočnike, na pospravljanje in na vso naglico in še na hitro hojo. Zagledal se je v zvon in prisluškoval melodiji, da ni prav nikoli zgrešil in udarjal lepo enakomerno. Tako je znal samo on.

Čez polje in med vrtove so zavihrala bandera in se svetlikala ob zahajajočem soneu. Lahen veter jih je zibal, a krepke roke so jih držale lepo pokonci. Peter je gledal procesijo skozi line. Včasih so s pritrkavanjem prenehali, da so pevec lahko odpeli in takrat je Peter stopil v lino in gledal.

»Zveličar naš je vstal iz groba,
vesel prepeval, o kristjan...«

In potem aleluja, aleluja, aleluja, da je odmevalo tudi v Petrovem srcu. Da, to je velika noč, to je ono lepo, česar v pustem mestu človek ne more doživeti! Zdaj je bil Peter kar blažen in ni mu bilo žal vsega truda, ki ga je prestal, da je prišel na procesijo.

Še vedno mu je pot lil od čela. Prej od hitre

hoje, zdaj od pritrkavanja. Kar dobro mu je delo, če je skozi line potegnil lahen veter in ga božal po čelu. Tako lepo te hladi takle veter, da si ga vesel in si mu kar hvaležen.

Polno uro je trajalo pritrkavanje v zvoniku. Procesija se je vrnila in šla v cerkev. Takrat so malo prenehali, ko so se pa ljudje usuli iz cerkve, so spet udarili. Se malo povrhu v čast velike noči in velikim praznikom, so menili.

Ko so prišli spet na cesto, se je Peter šele nekako umiril, da je s fanti spregovoril besedo. Odhajali so domov. Domenili so se za uro, ob kateri naj bo zjutraj vsak na mestu, da bodo dan zvonili.

Peter je prišel domov in začel kmalu pokašljevati. Bil je tudi lahen. Materi seveda ni povedal, da danes še ni južinal, a samo nekaj čaja je spil. Kmalu mu do jedi ni bilo kaj, postajal je samo žejen in zdel se je sam sebi težak, da je le posedal po hiši in ni se mu ljubilo govoriti.

»Fant, ti si se prehladil,« je rekla mati vsa v skrbeh.

»Morebiti, pa hudega ne bo,« je dejal Peter. Zjutraj Peter ni prišel v zvonik. Ni mogel vstati. Tudi spal ni. Vročina ga je kuhala. Poslušal je zvonjenje, ki je plavalo v mračno jutro, in žal mu je bilo, da ni mogel zraven.

Čez teden dni so zvonovi spet zapeli. Takrat ne tako veselo kakor na veliko soboto, ko je Peter prišel domov. Od tiste velike sobote Peter ni več vstal. Rekli so, da se je preveč prehladil.

Zvonovi so zajokali, ko so v dolgi procesiji skozi vas, brez pesmi in bander, nesli pogrebel Petra tja k cerkvi, v bližino zvonov...